

Kristalino

Váza Kristalino. Pro sklárnu Moser ji vloni navrhnul René Roubíček (broušené, lepené sklo, výška 42 cm) v limitované edici 50 kusů. Moser ji prodává za 121 480 korun.

České sklo

Máte-li nutkání investovat do umění, nakupte české autorské sklo. Za dobrou cenu získáte překvapivě hodnotné kusy. A dost možná můžete svou sbírku začít třeba vázou, kterou jste ještě za socialismu vídali u maminky na stole.

TEXT: *Nora GRUNDOVÁ*
FOTO: *Moser, Aukční dům Sýpka a Dorotheum*

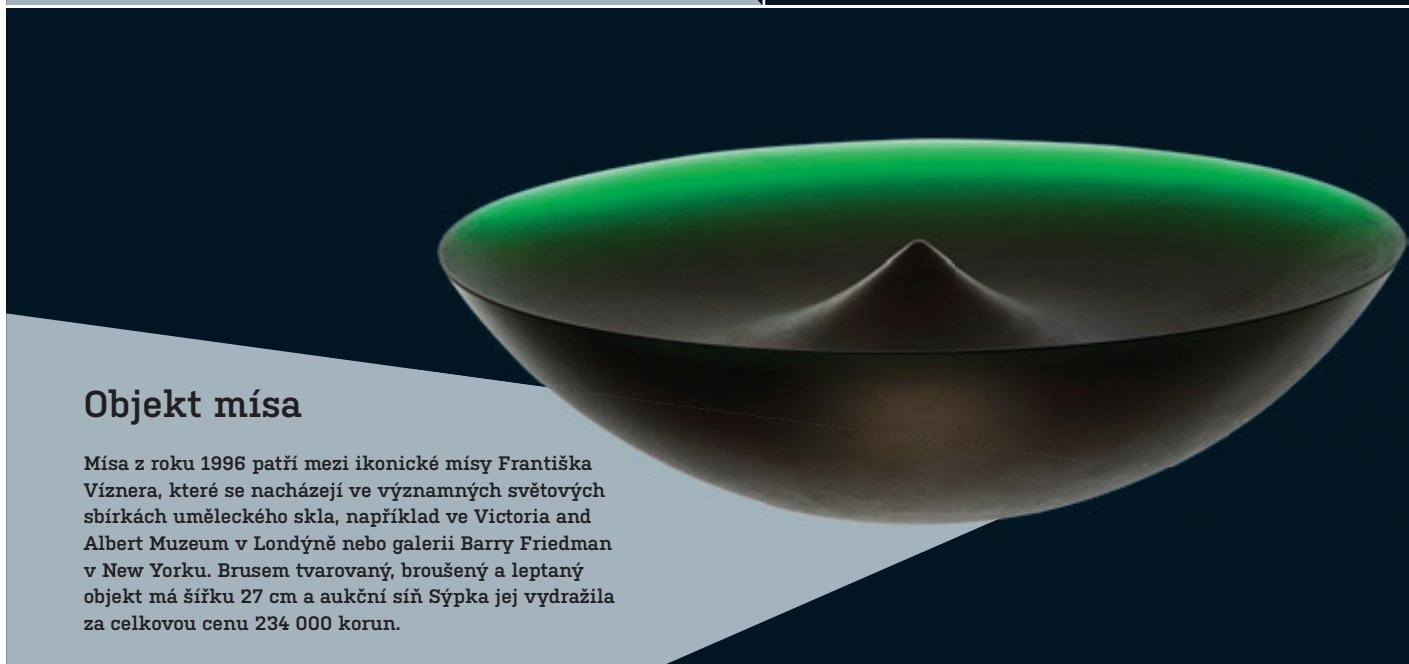
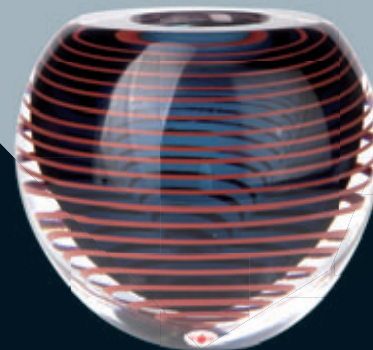

Rouge

30 cm vysoká váza Rouge v šedém skle a bílém emailu je jedním z návrhů Lukáše Jabůrka pro Moser, který v tamější sklárně zároveň uměleckým ředitelem a vede designové a vývojové středisko Studia Moser. Vázu za 47 800 korun může doprovázet mísa Rouge.

Kulovitá váza

Kulovitá váza z čirého skla, podjímáná kobaltovým se zatavenou červenou spirálou patří k sériově vyráběným vázám dle návrhu Stanislav Libenského. Tento 15cm kus nabízela aukční síň Dorotheum za 17 000 korun.

Objekt mísa

Mísa z roku 1996 patří mezi ikonické mísy Františka Víznera, které se nacházejí ve významných světových sbírkách uměleckého skla, například ve Victoria and Albert Muzeu v Londýně nebo galerii Barry Friedman v New Yorku. Brusem tvarovaný, broušený a leptaný objekt má šířku 27 cm a aukční síň Sýpka jej vydražila za celkovou cenu 234 000 korun.

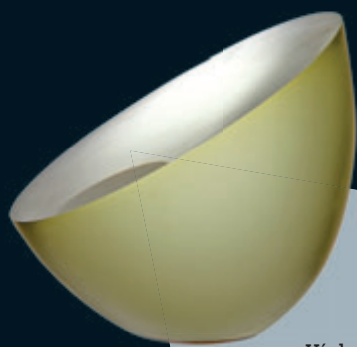
Není mnoho důvodů, proč vzpomínat v dobrém na minulý režim. Už vůbec ne na 50. léta. Ale jeden existuje: české autorské umělecké sklo. Dějinným paradoxem mu právě tehdy začaly zlaté časy, které odešly koncem století. Zatímco světová muzea a galerie umění s naprostou samozřejmostí vlastní skleněné objekty nejzajímavějších českých sklářů z 2. poloviny 20. století, jejichž hodnota se pohybuje až ve statisících eur, v českých vodách jména sklářů i jejich ikonické objekty byly dosud prakticky neznámé. Lidé si ještě tak vybaví rozsáhlé skleněné plastiky z veřejné-

ho prostoru, ale takové vzpomínky jsou spojeny s oděrem socialismu. To se však v posledních pěti letech začíná měnit.

V minulém roce padaly v českých aukčních domech rekordní částky za ateliérové sklo, jak dokazuje i fotogalerie objektů u tohoto článku. Nejvyšší ceny dosáhla v Aukčním domě Sýpka patnáct centimetrů vysoká plastika Stanislava Libenského a Jaroslavy Brychtové Polibek, z roku 1963, když byla vydražena za celkovou cenu 444 tisíc korun. Broušený objekt Václava Ciglera se tu vydražil za 192 tisíc a rekordní částku za práci Pavla Hlavy zaplatil nový majitel, který získal objekt List

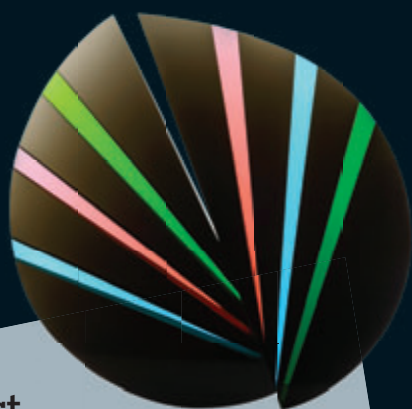
za 246 tisíc. V Dorotheu zaplatil sběratel za skleněnou mísu Františka Víznera 264 tisíc korun. Takové a vyšší ceny za české umělecké sklo jsou ve světě běžné. Nastává pravá chvíle se v místních ateliérech a aukčních domech o české špičkové umělce skláře zajímat.

„Zhruba před čtyřmi roky nám byla nabídnuta sbírka českého sériového skla, především vazy, které od 60. let vznikaly v různých vzorech a variantách. Zaujala nás možnost odborně zpracovat, katalogizovat a uvést na trh produkci, která přes svoji vysokou kvalitu zatím nebyla doceněna. Jednotlivé položky v aukci byly

Broušený objekt

Václav Cigler je ve světě proslulý svými krajinnými projekty. Známa je jeho skleněná terasa Sovových mlýnů, kterou vytvořil společně s architektem Michalem Motyčkou. Skleněné Ciglerovy objekty zrcadlí své okolí, deformují nebo rozkládají jeho obraz. Broušený objekt vznikl kolem roku 1985, je vysoký 20 cm s průměrem 24 cm a aukční síň Sýpka ho vydražila za 192 000 korun.

Objekt list

Objekt list vyrobil Pavel Hlava v roce 1994. Plastika z broušeného a lepeného skla veliká 45x 40 cm byla aukční síní Sýpka prodána za 246 000 korun.

Kubismus

Ručně broušenou vázu Kubismus pro Moser navrhnul v roce 2009 současný výtvarník Rony Plesl. 30 cm vysokou vázu lze získat za 19 500 korun.

přítom nabízeny za nízké ceny, které neodpovídají zahraničnímu standardu," vypráví mi Irena Velková, elegantní dáma s mile moravským akcentem, o momentu, od kterého Sýpka vydala šest specializovaných katalogů českého ateliérového, ale i sériového skla a později začala unikátní sklářská díla řadit také do svých hlavních katalogů. Aukční dům Sýpka patří mezi průkopníky českého uměleckého skla na zdejších aukčních trhu a tady také proběhly první aukce zaměřené na umělecké sklo. „Češi pomalu začali vnímat nikoliv to, že tyhle vázy stály u maminky na skříní a byly jim protivné, ale že jsou

krásné a jedinečné.“ Vydražena tak byla Roubíčková skleněná Fontána za 192 tisíc i na začátku zmíněný Polibek. V době uzávěrky tohoto časopisu se v Aukčním domě Sýpka dražil další Polibek manželů Libenského a Brychtové. „Plastika je z původní formy jako ta předchozí. Paní Brychtová nám její pravost potvrdila.“

V roce 2010 začal nabízet české sklo v aukcích také aukční dům Dorotheum. V něm je hlavním expertem na sklo Miroslav Zíka, s kterým listujeme objemným aukčním katalogem. „Aukce se sklem máme dvakrát ročně. Vždy je tam kolem stovky předmětů a na každé aukci se vy-

draží za zhruba dva miliony korun. Z devadesáti devíti procent je to české sklo. U moderního skla se ale často až polovina uměleckých předmětů neprodá, lidé se ho teprve učí kupovat. Ale ta druhá polovina se prodá výrazně draž, než kolik je vyvolávací cena.“ Často lze se štěstím koupit hodnotný kus v aukci za nižší cenu než v galerii. Je to jiným vytvářením cen. „Zatímco galerie nabízí kousek třeba za 300 až 400 tisíc a je ochotna o ceně jednat, my můžeme nastavit motivační cenu na 280 tisíc. I když je riziko, že se to prodá za start. Ale aukce je hra. Ve světě vzrůstá aukční způsob prodeje umění na úkor galerijního.“

Betlém

Unikátní plastika Betlém z roku 1972 je prací sklářů Jana Černého a Jiřího Ryby. Tavená plastika je velká 31 x 10 cm, prodána aukčním domem Sýpka za 90 000 korun.

Polibek

Patnácticentimetrovou tavenou plastiku Polibek vytvořili v roce 1958 manželé Stanislav Libenský a Jaroslava Brychtová. Dílo je proslulé „negativním prostorem“, odkud přichází světlo do líbajících se tváří. V květnu minulého roku bylo v aukční síni Sýpka vydraženo za celkovou cenu 444 000 korun.

Čeští sběratelé se tedy dnes učí jména, která jsou v zahraničí dávno známá a jejich ceny na trhu etablované. Například Pavel Hlava je oblíben v Japonsku a František Vízner zase v Americe, kde se jeho ikonické mísy běžně prodávají za 15 až 20 tisíc dolarů. „Ohromná skleněná stěna od Stanislava Libenského se nedávno v Německu vydrazila za asi 300 tisíc eur,“ vypočítává Miroslav Zíka.

Jeden z důvodů, proč i Češi začali objevovat špičkové sklářské výtvarníky, spočívá podle Zíky v cenách ostatního umění. „Ceny špičkových obrazů stouply nesmírně vysoko, na desítky milionů. Ale proč kupovat třetířadého malíře za 100 tisíc, když za takovou sumu můžu mít prvořadého skláře?“ Ateliérové sklo od špičkových autorů se už v řádech stovek tisíc pohybuje a pohybovat bude, takové ceny přišly ze zahraničí. Také proto je to investičně zajímavé, čeští skláři jsou známí ve světovém kontextu, což se o českých malířích říci nedá. Za našimi hranicemi jich většinu nikdo nezná. „Žádná světová výstava se neobejde bez zastoupení českých sklářů. V americkém muzeu skla v Corningu se pořádají pravidelné dílny, zjistil jsem, že tam vyučují čeští skláři, fachmani od pecí. Je to pořad ve světě pojem,“ vypráví Zíka.

Že mohou sběratelé přijít ke světové kvalitě za dostupné ceny, potvrzuje i historička a kurátorka Sylva Petrová. Třináct let vedla sbírky skla v UPM v Praze a poté čtrnáct let na britské University of Sunderland přednášela o skle. „Autorské sklo je mladá disciplína, v dějinách umění nějakých sedmdesát let nic neznamena. Zнала jsem dědičku Adidasu, která sbírala sklo. Vyprávěla mi, že původně sbírala malbu, ale ač movitá, na nejdražší díla nedosáhla a kupovala nějakou pátou kategorii. Ve skle si mohla dovolit kupovat naprostou špičku.“

Z POPELNÍKU SOCHA

Sklo není jako jiné materie. Je v každém momentě své existence krásné. Krásné až tak, že to autory odvádí od idey k dekorativnosti, stěžují si designéři. Potřebuje světlo, nejlépe denní. Tehdy se mění, láme paprsky, vrhá odlesky. Potřebuje prostor. Je to pozitivní materiál. A kdo s ním přijde jako autor, kurátor nebo sběratel jednou do styku, už na něj nepřestane myslet.

Čím je ale právě české sklo 2. poloviny minulého století tak unikátní? Co se stalo, že ve sklárnách podléhajících socialismu,

jako vše ostatní, v umění skočilo o několik generací vpřed? Podle odborníků jde o šťastnou konstelaci několika věcí. Státní ekonomický zájem, existující tradice skláren hlavně na severu Čech, propracovaný školský systém a inspirující profesori na VŠUP, kteří vychovávali talentované žáky. A ohlas v zahraničí. Sklo má v českých zemích tradici od dob monarchie, především městečka jako Kamenický Šenov, Železný Brod a Nový Bor už tehdy zásobovala užitým sklem celou Evropu. Po 2. světové válce se však v severočeských sklárnách objevily talenty, jejichž díla technologií i duchem předběhla zbytek světa. „Mělo to přitom absurdní důvod. Nadaní sklářští výtvarníci se v poválečných letech neměli jak realizovat v průmyslu, a tak se vrhli na něco, co mohli dělat sami, na volnou autorskou tvorbu,“ uvádí do kontextu zrod fenoménu Sylva Petrová.

Velkou měrou k tomu přispěla Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze. Důležitá jsou jména profesorů Karel Štipl, Jaroslav V. Holeček a Josef Kaplický a později Stanislav Libenský. Ti sami se rozhodli uchopit sklo jako jedinečný materiál, z kterého napříště namísto skleniček a popelníků hodlali vytvářet svébytné umělecké kusy. Nadšení přenesli na několik generací svých žáků. Hned první generace, narozená ve 20. a 30. letech, byla neobvykle bohatě talentovaná. Stanislav Libenský a Jaroslava Brychtová, René a Miluše Roubíčkovi, Miroslav Klínger, Pavel Hlava, Adolf Matura, Věra Lišková, Jiří Harcuba, Václav Cigler, Vladimír Kopecký, Jiřina Žertová, Dana Vachtová, Vladimír Jelínek, Ladislav Oliva, František Vízner, Karel Wunsch, Vratislav Šotola a později Zdeněk Lhotský a mnozí další se jali zkoušet veškeré možné techniky, jaké sklo unese. Tavili ho ve formě, foukali, lisovali, řezali, brousili, ryli a malovali na ně. Vyráběli malé plastiky i monumentální stěny. Spolupracovali se sklárnami, kde podle jejich vzorů vznikaly série váz a dalšího dekorativního skla především pro cizinu a jen v omezené míře pro domácí maloobchod, prováděly se plastiky na státní zakázku i solitérní umělecké objekty, které mířily především do kapitalistického zahraničí.

V 50. letech totiž režim postřehl, že v umělecké a technologické kvalitě českých sklářů je zakopaná hřivna. Když se jejich díla objevila na Triennale užitého umění v Miláně 1957 a 1960 a na EXPO v Bruselu v roce 1958 a v Montrealu v roce 1967, vzbudila senzaci. Namísto sériovky

Tanec

Váza Tanec je ranou prací Stanislava Libenského ze 40. let 20. století. Čiré sklo zdobí leptané a transparentními emaily malované motivy. Váza je nabízena aukční síní Dorotheum za 95 000 korun, přičemž očekávaná cena činí 150 000 korun.

z Československa přišlo novátorské umění, které v Bruselu vyhrálo Grand Prix. Výkladní skříň šikových socialistických rukou na Západě fungovala a režim si to přeložil jako svůj úspěch a cestu k devizám. A tak velkoryse investoval. Vyrobit šlo cokoli. V tržním hospodářství něco nevidaného a neuskutečnitelného. „Lidi u nás měli možnost vzorovat. Když si něco vymysleli, mohli jít za určitých podmínek do továrny a svůj návrh si tam realizovat. V USA na to šli jinak: když byl umělec třeba keramik, tak si řekl, že na sklo je vlastně zapotřebí podobná pícka, jakou má on, a někde ve škole nebo v garáži si to vyzkoušel,“ porovnává dvě kolébky autorského skla kurátor Milan Hlaveš z Uměleckoprůmyslového musea v Praze.

Skloexport a Art Centrum čile vyvážely umění a sériové sklo do zahraničí a tvůrci zažívali autorskou svobodu, když už za hranice za svými výrobky nemohli osobně. Mezi sklárny, jejichž někdejší designovou produkci dnes stojí za to sbírat, patřily mimo jiné podniky jako Rudolfova Huť, Libochovická sklárna, Chřibská, Železný Brod, Jablonecké sklárny v Desné, Škrdlovice a soustava skláren a dílenských provozů v Novém Boru pod názvem Borské sklo.

Vlastní linii si jela také sklárna Moser,

kdysi nejprestižnější výrobce křišťálu v rakousko-uherské monarchii. V Karlových Varech si i za socialismu podržela své dva hlavní trumfy: prvotřídní surovinu a kvalitní řemeslo. I tady se vedle broušeného užitého a dekorativního skla věnovali autorským plastikám a většina výše jmenovaných výtvarníků, nebo například Jiří Šuhájek, s Moserem spolupracovala.

„České umění bylo vždy na vysoké úrovni, ale vždy rozvíjelo zahraniční vzory. Jen třikrát se české umění dostalo na vrchol a vedlo. V době Jana Blažeje Santiniho Aichla to byl jeho styl barokní gotiky, poté v době kubismu, který Češi rozvinuli do architektury, nábytku a skla a pak ona skleněná plastika,“ vypočítává Sylva Petrová. Když v 60. letech Američané začali s experimentem, vycházely jim podle historičky z rukou foukané bubliny, zatímco Češi už v té době objevili instalaci a tavenou plastiku, kterou dnes vlastní každé serióznější světové muzeum umění. „Poměrně dlouhou dobu pomáhalo českému sklu, že jsme byli z takové exotické země,“ pokračuje Sylva Petrová. „Vybavuji si, jak jsme vybalovali bedny v Paříži v Musée Des Arts Décoratifs a oni při pohledu na ta díla oněměli.“ Podílela se na mnoha světových výstavách a publikacích a v Anglii kromě přednášení vedla Ústav pro mezinárodní výzkum skla. V roce 2001 sepsala velký příběh půlstoletí autorského skla v českých zemích pod názvem České sklo. Dnes je publikace beznadějně rozebraná.

HUBENÁ 90. LÉTA

Změna režimu byla pro sklářský průmysl i umění kruciólní. Neohraničená podpora od státu vymizela. „Zlatá doba českého skla odeznívala po ukončení období reálného socialismu,“ lakonicky shrnuje Milan Hlavěš. Některé sklárny běžely pár let setrvačností, nehledaly aktivně nové trhy a zanikaly nebo rovnou zašly na divokou privatizaci. Dnes se ale přeživším sklárnám daří a vznikají i nové. A světoví skláři přijíždějí se svými koncepty v podpaží právě sem, aby je tu realizovali. Fenomén jedinečnosti českého skla se však nachýlil k závěru tak, jako se nachýlily životy žáků slavných profesorů z VŠUP. Trh s kvalitním uměleckým a designovým sklem se navíc zahušťuje, ve světě fungují špičkové sklárny a národní rukopis se stírá. Nadějí jsou ovšem nové generace absolventů vysokých škol, kteří přicházejí s novým pohledem na sklo jako materiál pro uměleckou práci.

Kola 1

Váza Kola 1 je z limitované série 30 kusů, kterou pro Moser navrhl v roce 2007 Jiří Šuhájek. Ručně foukaná, broušená a lepená váza stojí 138 000 korun.

Fošny

Objekt Fošny z červeně malovaného tabulového skla v červeném rámu je dílem Vladimíra Kopeckého. Aukční síň Dorotheum dílo prodala za 45 600 korun.

Galaxy

Opticky efektní, ručně brušená váza Galaxy vznikla spoluprací Reného Roubíčka a sklárny Moser. Je vysoká 30 cm a René Roubíček na ní pracoval se souborem barev, typických pro Moser. Sklárna ji v limitované sérii 30 kusů prodává za 152 000 korun.

SBÍRKA Z EBAYE

Sběratelství je generační záležitost. O české sklo se muzea i sběratelé ve světě zajímali v 70. a 80. letech, takže sběratelé už přicházejí do let. A jejich dědicové už mohou sbírat něco jiného. Jak upozorňuje Zíka, právě v těchto letech se tedy mohou staré sbírky začít od dědiců objevovat na trhu. „V roce 2009 se velká sbírka českého uměleckého poválečného skla rakouského sběratele Alfreda Dittricha z Německa prodávala v Heilbronn, v Americe zase nedávno rozprodávali sbírku dědicové bývalého ředitele Muzea v Corningu.“ Podle Sylvie Petrové se okno k investicím do uměleckého skla otevírá či uzavírá také v důsledku ekonomické situace USA. Změnu dynamiky trhu se sklem pozorovala historička z Anglie. „Po napadení WTC v New Yorku a následné válce v Iráku se trh s uměním v Americe zastavil, i bohatí lidé náhle řešili, co bude s jejich zemí. O pár let později navíc přišla ekonomická krize.“ Od té doby ceny v USA stagnují.

Sbírku skla plnou „Víznerů, Hlavů, Šuhájků a Olivů“ lze ale vybudovat i bez statisíců, když se člověk zaměří na dekorativní sklo sériové výroby od stejných autorů. Tam ceny začínají už na pár set korunách, stačí sledovat i aukční weby jako eBay, Aukro nebo třeba modernistglass.com. Všechna hvězdná jména vzorovala pro sklárny, které už většinou neexistují. Zatím jsou tedy takové vázy „sbíratelné“. Krásné jsou už teď a časem jejich počet prostě bude ubývat.

Než se ale člověk rozdychtí na aukci nebo v ateliéru, měl by vše konzultovat s odborníkem. Když nebude mít věc vysokou uměleckou hodnotu, nelze očekávat, že by se zhodnotila jako investice. V Česku se sklem zabývají galerie jako například Galerie Pokorná, Meridian, Pražská galerie českého skla a muzejní instituce – především Uměleckoprůmyslové museum v Praze. Vyplatí se přizvat si ke svému vyvolenému kousku vzdělaného a zkušeného člověka typu Sylvie Petrové, která fungovala jako poradce British Council a Victoria and Albert Museum. Stoprocentní jistotu o kvalitě díla budeme mít až v čase. A stejně jako u ostatních sbírek, sklo se vám hlavně musí líbit, shrnuje Miroslav Zíka. „Prvotní musí být láska k té věci, pak vás začnou bavit výstavy, začnete se vzdělávat a tříbit si vkus, co vlastně chcete sbírat. A to druhotně může přinést zisk. Když máte dobrý vkus, nemůže to dopadnout špatně.“